

teter. Men jeg figer, at det er meget vanskeligt saaledes at see med Andres Dine og at domme efter, hvad Indtryk man faaer ved en mundtlig Forhandling med Sagkyndige, og man trækker ikke Sagkyndigheden ind i Commissionen, fordi man trækker sagkyndige Mænd indenfor dens Døre, taler med dem, faaer Dplysninger af dem om det Gne eller det Andet; thi det, som det kommer an paa, er, om Commissionens egne Medlemmer ere istand til at benytte de Dplysninger, de faae. Det har en meget mislig Side saaledes at nedsette en Commission med det Hver væsentlig at støtte sig paa mundtlige Forhandlinger, thi man finder let ved saadanne Leiligheder dem, man vil finde, og faaer let de Svar, man onsker at faae, og Forhandlingernes Resultat bliver let overmaade eensidigt. Jeg troer derfor, man skal betænke sig to Gange paa at nedsette en Commission, der væsentlig skulde have en saadan Charakter. Jeg er altsaa imod en Beslutning, som den, her foreligger, paa Grund af den Uklarhed, hvormed den er affattet. Det kaldes en fuldstændig fri Undersøgelse, men dersom det virkelig skal være en fuldstændig fri Undersøgelse, saa er det en saa vidt og omfattende Opgave, at jeg troer, at den kommer til at ligge udenfor de Kræfter, hvorover Thinget har at raade. Jeg kan være fuldkommen enig med den ærede Taler i, at parlamentariske Commissioner kunne være af stor Betydning for Udviklingen af vort constitutionelle Sty, men deraf følger ikke, at man skal vælge en parlamentarisk Commission, uden noget som helst Hensyn til, om den Gjenstand, som foreligger den til Forhandling, er stillet til at forhandles netop paa denne Maade. Den ærede Forslagsstiller har umægtelig paastaet, at dette gjaldt om Skolevæsenet. Jeg troer det ikke, og jeg skal til Slutningen komme til at gøre nærmere Rede herfor. — Jeg er fremdeles mod Beslutningen, saaledes som den her foreligger, af en anden Grund; jeg er nemlig imod denne Beslutning paa Grund af dens Omfang. Saaledes som den forelaa ifjor, angif den Almueftskolevæsenets Tilstand paa Landet; iaar have vi været saa heldige at faae Kjøbstæderne med; dersom vi nu vente et Aar eller to,

kunne vi maaskee være saa heldige at faae det med, der mangler — jeg figter herved til det kjøbenhavnske Almueftskolevæsen og til den hele Forbindelse, hvori de forskjellige Trin af Skolevæsenet skulle staae til hverandre. Jeg nævner det kjøbenhavnske Almueftskolevæsen. Jeg veed ikke, af hvilken Grund de ærede Forslagsstillere have troet at kunne udelukke dette af denne Beslutning; men det veed jeg, at det kjøbenhavnske Skolevæsen ogsaa kan trænge til at underkastes en Undersøgelse. Man maa ikke troe, at netop denne Commune skulde være saa overordentlig heldigere stillet end de andre Communer, og at den havde et saa meget bedre Undervisningsvæsen, at der ikke kunde være Anledning til at gøre dette til Gjenstand for Undersøgelse og medtage det i den fremtidige Plan. Det kjøbenhavnske Skolevæsen hviler endnu paa Anordningen af 20de Mai 1844. Det er en Anordning, hvorpaa der er stillet; den er deels overholdt og deels ikke overholdt, men den er dog det Hovedgrundlag, hvorpaa Skolevæsenet hviler, og man kan jo ikke være blind for, hvilken Udvikling man har gennemgaaet i den siden forløbne Tid, og hvorledes der i Tiden fra 1844 til nu er foregaaet en communal Omordning og skabt en ny communal Bestyrelse, der hviler paa ganske andre Grundsætninger end den tidligere, og hvorledes Communalbestyrelsen har maattet gennem sin Bedtægt og gennem sine Beslutninger paa mange Maader komme til at gribe ind i Skolevæsenets Enkeltheder. Man vil maaskee bedst kunne forestille sig dette, naar man seer en lille Bog paa adskillige Ark, som er udgiven af, jeg troer den nuværende Borgmester, som staaer i Spidsen for disse Forhold. Deraf vil man see, hvor Meget der er skeet paa Skolevæsenets Omraade siden den Tid, og denne Bog gaar endda kun, om jeg mindes ret, til 1857. Der er ved specielle Love grebet ind i det kjøbenhavnske Skolevæsen, som der er grebet ind i det Dvrige. Jeg skal ikke gaae i Enkeltheder i den Henseende, men jeg skal dog nævne en Lov, som jeg troer har haft gennemgribende Betydning for det kjøbenhavnske Skolevæsen; det er Loven af 2den Mai 1855, som fastsætter Tilladelsen til at udskrive Børn af Skolen i 13 Aars